

A mentortanárképzés tartalmi továbbfejlesztése, gyakorlati vonulatának megtervezése és bevezetése

KONCEPCIÓ

MOLNÁR KATALIN
NÁDASI MÁRIA
SZIVÁK JUDIT
HUNYADY GYÖRGYNÉ

SZÉCHENYI 2020

MAGYARORSZÁG
KORMÁNYA

Európai Unió
Európai Szociális
Alap

BEFEKTETÉS A JÖVŐBE

Tartalomjegyzék

1. A vezetőtanár és a mentortanár feladatkörének összehasonlítása	2
2. A mentorképzés célja	4
3. A képzés során elsajátítandó kompetenciák:	4
4. A képzés tartalma – a szakképzettség szempontjából meghatározó ismeretkörök, gyakorlatok ...	7
5. A mentorképzés módszerei	9
6. Elmélet és gyakorlat a mentorképzésben	10
7. Értékelés a mentorképzésben	11
8. A pályázat keretében továbbfejlesztésre kerülő gyakorlatok	13
9. Követelmények - értékelés:	22
Felhasznált irodalom	22

Az utóbbi években egyre világosabbá válik, hogy a közoktatás egyik kulcs szereplője lehet/lesz a tanárjelöltekkel egyéni iskolai gyakorlatuk idején foglalkozó **gyakorlatvezető mentor**, valamint a pályakezdő pedagógusokkal, a gyakornokokkal foglalkozó **közoktatási mentor**. **A képzés során a mentorságnak ezt a két változatát nem kezeljük külön, mentorképzésről beszélünk**, de a két feladatkör specifikumaira a képzés során hangsúlyosan kitérünk. (A továbbiakban: mentorképzés.)

A mentorképzés jól körülhatárolt értelmezéséhez szükséges a vezetőtanár és a mentortanár feladatkörének pontos körvonalazása is. Tapasztalataink szerint ezzel kapcsolatban a képzésre jelentkezők elképzelései meglehetősen kuszák. Ez érthető, hiszen saját tanárrá válási folyamatukban csak a vezetőtanár tevékenységét ismerték meg, ugyanakkor kétségtelen, hogy a mentortanárnak birtokolnia kell a vezetőtanári tudás jelentős részét is.

1. A vezetőtanár és a mentortanár feladatkörének összehasonlítása

A vezetőtanár

- ≈ a vele azonos szakos tanárjelöltet bevezeti a tanítás gyakorlatába (segíti a jelölt órájának tervezését, szervezi és irányítja a jelölt tanítási gyakorlatát, meghatározó szerepe van a jelölt által tartott óra elemzésében, értékelésében),
- ≈ a tanítási gyakorlathoz kapcsolódóan módot ad az iskola belső világának megismerésére.

A vezetőtanár az alábbi tevékenységeket támogatja:

- ≈ ismerkedés a tanulócsoportokkal és munkájukkal: a szakos tanítási gyakorlatra kiválasztott tanulócsoport(ok) osztályfőnöki munkájával és osztályfőnökével való megismerkedés; egyéni és csoportos hospitálás a kiválasztott tanulócsoport más szakos óráin, konkrét megfigyelési szempontok alapján, óraértékelés reflektív beszélgetés keretében;
- ≈ ismerkedés a szaktárgyi munkával kapcsolatos infrastruktúrával (pl. szertár, könyvtár);
- ≈ szakmai kapcsolat az iskola más tanáraival (pl. az osztályt tanító, ill. ugyanolyan szakos tanáraival);
- ≈ tanítási ütemterv készítése;
- ≈ egyéni hospitálás: a vezetőtanár által tartott szaktantárgyi órák megfigyelése, óraértékelés reflektív beszélgetés keretében;
- ≈ a vezetőtanár által tartott órák részfeladataiban való közreműködés (például: egy-egy tanítási részfeladat megoldásában önálló, aktív részvétel, csoportmunka szervezése, dolgozatot szerkesztése, dolgozatok javítása stb.);

SZÉCHENYI 2020

- ≈ óratervezés: a tervezést a tanárjelölt és a vezetőtanár óra előtti közös megbeszélése segíti;
- ≈ a tantárgyhoz kapcsolódó taneszközök megismerése (esetleg készítése) és alkalmazása;
- ≈ tanórák megtartása (legalább 15 tanóra);
- ≈ az órák elemzése, értékelése reflektív beszélgetés keretében (minden látogatott és megtartott óra elemzése vezetőtanári segítséggel, de egyre inkább önállóan);
- ≈ utóhospitálás: óramegfigyelés, óraelemzés reflektív beszélgetés keretében az adott vezetőtanárral, jelölttárssal;
- ≈ értékelés: önértékelés (összefoglaló készítése a tanítási gyakorlat tapasztalatairól, a munka értékelése a továbblépés lehetőségeinek felvázolásával); a gyakorlótanítás értékelése az iskolai értékelőlap alapján; a vezetőtanári munka értékelése;
- ≈ bemutatóóra tartása.

A vezetőtanár olyan gyakorlóiskolai pedagógus, akit az adott szakterület, illetve a pedagógusképzés felelőse alkalmasnak tart arra, hogy a tanárjelöltek szaktárgyi tanítási gyakorlatát pedagógiai és módszertani szempontból is támogassa. Szakos végzettséggel, pedagógus szakvizsgával és legalább öt éves gyakorlattal rendelkezik. A vezetőtanár a gyakorlóiskolában segíti, irányítja és értékeli a hallgató szaktárgyi tanítási gyakorlatát. (A vezetőtanárok feladatát az Egyetem Szervezeti és Működési Szabályzata (SZMSZ) I. kötetének 4. számú mellékletei között, az adott gyakorlóiskolára vonatkozó SZMSZ tartalmazza.)

A mentortanár (a gyakorlatvezető mentor ill. a közoktatási mentor)

- ≈ szükség szerint támogatja a vele azonos szakos tanárjelöltet, gyakornokot az önálló tanításban,
- ≈ ha a tanárjelölt vagy a gyakornok más szakos, együttműködik a tanítást támogató, a tanárjelölttel, gyakornokkal azonos szakos kollégával,
- ≈ fő feladatként bevezeti a tanárjelöltet, gyakornokot az iskola belső világába, a tanításon kívüli tevékenységbe.

A mentor támogatja a hallgatót abban, hogy:

- ≈ tájékozódjon a gyakorlatot biztosító iskola helyéről és szerepéről a közoktatás rendszerében és a helyi közösség életében;
- ≈ megismerje az intézmény pedagógiai programját, helyi tantervét, az intézmény felépítését, az intézményi munkaköröket, a szakjának megfelelő szakmai munkaközösség munkáját;

- ≈ megismerje a tanított osztályokat és az eddigi oktatási programot;
- ≈ szaktárgya tanításának során módja legyen a különböző életkorú és fejlettségű tanulók nevelésére-oktatására;
- ≈ szerezzon gyakorlatot a tanulók megismerésében és személyiségük fejlesztésében;
- ≈ lehetőséget kapjon szakmai kompetenciáinak elemzésére, a fejlődés megtervezésre
- ≈ megismerje a pedagógiai munkához szükséges etikai és magatartási szabályokat.

A mentor erre irányuló szakmai képzést végzett, megfelelő (iskolaszinttől függően, törvény által előírt) szintű (főiskola, egyetem) tanári végzettséggel rendelkező pedagógus, aki legalább 5 éve a pályán dolgozik. Saját szakterületén kiváló tanár, minimum 3 éves osztályfőnöki gyakorlattal rendelkezik, s a pályán eltöltött időszak hitelesen bizonyította szakmai fejlődését, fejlődőképességét. A mentorokat minden esetben az iskola vezetése (igazgató és munkaközösség vezető) javasolja a feladatra.

2. A mentorképzés célja

A gyakorlatvezető (a tanárjelölteket mentoráló) ill. közoktatási mentornak készülő (a gyakornokokkal foglalkozó) tanárok a képzés eredményeként saját korábbi tapasztalataik reflektív feldolgozására támaszkodva, a szakvizsgára előkészítő képzés általános tartalmaihoz kapcsolódva, a mentorképzésben szerzett speciális képzettség birtokában képesek lesznek a tanárjelölteknek az egyéni összefüggő iskolai gyakorlatban, a gyakornokoknak a pályakezdés első időszakában adekvát személyes és szakmai támogatást nyújtani. E felkészültség birtokában megnövekszik annak az esélye is, hogy a képzett mentorok szakmai krízishelyzetben levő tanártársaik megsegítésében is eredményesen vegyenek részt.

3. A képzés során elsajátítandó kompetenciák:

A **gyakorlatvezető** (a tanárjelölttel foglalkozó) **mentor**, a **közoktatási** (a gyakornokkal foglalkozó) **mentor képzés során elsajátítandó kompetenciái:**

- I. Felkészültség tanácsadásra
- II. A fiatal felnőttek pszichológiai és tanulási sajátosságainak ismerete
- III. A tanári pályakezdésben, a tanári pályafejlődés szakaszaiban a reflektív gondolkodás szerepének ismerete, reflektív gondolkodás
- IV. Affinitás a tanári pálya szociológiai megközelítéséhez
- V. A tanárképzés jelenlegi rendszerének, tartalmának ismerete

VI. Szakspecifikus és szakfüggetlen tájékozottság minél több területen a korszerű oktatást illetően

VII. Tájékozottság az iskola belső világában, készség és képesség új feladatkörökben a tájékozódásra

VIII. Elkötelezettség a tanárjelöltekkel, a pályakezdőkkel való foglalkozás mellett

A kompetenciák lebontásával kapcsolatban néhány megjegyzés:

A kompetenciák összetevői - a leggyakoribb felfogás szerint – az ismeretek, a képességek és az attitűdök. A képzés tartalmának kiválasztása, a módszerek, eszközök meghatározása érdekében hasznos lehet a mentori kompetenciák lebontása, legfontosabb összetevőinek kiemelése. A továbbiakban erre vállalkozunk.

A mentori kompetenciák lebontva:

I. Felkészültség tanácsadásra

- ≈ a tanácsadás elméleti alapjainak, irányzatainak ismerete
- ≈ a tanácsadás gyakorlása ellenőrzött körülmények között
- ≈ a tanácsadással járó felelősség elfogadása

II. A fiatal felnőttek pszichológiai és tanulási sajátosságainak ismerete

- ≈ a fiatal felnőttek pszichológiai és tanulási sajátosságainak ismerete
- ≈ a fiatal felnőttek pszichológiai sajátosságainak figyelembevétele a mentorálás gyakorlatában
- ≈ érzékenység növekedése a pályakezdők pszichológiai gyökerű problémáival kapcsolatban

III.A tanári pályakezdésben, a tanári pályafejlődés szakaszaiban a reflektív gondolkodás szerepének ismerete, reflektív gondolkodás

- ≈ a pályakezdési pánik, a praxis-sokk jellemzői
- ≈ a pedagógus pálya szakaszainak jellemzői a szakmai idealizmustól a kiégésig
- ≈ a reflektív gondolkodás elmélete
- ≈ a mentori kapcsolat alakításába a tanári pályafejlődés kezdő szakaszairól megismert jellemzők beépítése
- ≈ a pályakezdés nehézségeinek felismerése, megértése

IV. Affinitás a tanári pálya szociológiai megközelítéséhez

SZÉCHENYI 2020

- ≈ a jelenlegi (változó) helyzet a fiatal felnőttek értéktudatában, értékkövetésében
- ≈ a tanári pálya választásának, elhagyásának, a pályán maradásnak a szociológiai háttere
- ≈ a pálya szociológiai jellemzőinek figyelembevétele a mentori tevékenységben
- ≈ érzékenység növekedése a pályakezdők szociológiai gyökerű problémáival kapcsolatban

V. A tanárképzés jelenlegi rendszerének, tartalmának ismerete

- ≈ a tanárképzés tartalmi és értékelési rendszere
- ≈ a szaktárgyban, a szakmódszertanban, a pedagógiai, pszichológiai blokkban megismert új tudások, eljárások önfejlesztési programba való felvétele
- ≈ mentori portfólió készítése
- ≈ a hallgatói portfólió készítésének támogatása
- ≈ annak elfogadása, hogy a saját szakmai (szaktárgyi, módszertani, pedagógiai, pszichológiai) önfejlesztés az alapja annak, hogy a képzésből frissen érkező tanárjelölteket, gyakornokokat támogatni lehessen

VI. Szakspecifikus és szakfüggetlen tájékozottság minél több területen a korszerű oktatást illetően

- ≈ saját szakterületén tájékozottság a korszerű módszertani irányzatokat illetően
- ≈ saját szakterületén túli tájékozottság a módszertani irányzatokat illetően
- ≈ tájékozottság a tekintetben, hogy a módszertani irányzatok miként szolgálják a tanítás eredményességét, azaz a tanulók önszabályozó tanulási stratégiáinak, szociális kompetenciáinak, önismeretének fejlesztését
- ≈ felkészültség tanítási óra tervezésére és elemzésére saját szakterületén és más szakterületen, az oktatás szakfüggetlen jellemzői alapján
- ≈ folyamatos törekvés az ismeret szintjén elsajátítottak beépítésére a saját gyakorlatba
- ≈ annak elfogadása, hogy a szakos és a szakfüggetlen tájékozottság együttesen szükséges a mentorált oktatási támogatásához

VII. Tájékozottság az iskola belső világában, készség és képesség új feladatkörökben a tájékozódásra

- ≈ az iskola mint szervezet működésének pedagógiai, pszichológiai, szociológiai ismerete
- ≈ az oktatáson kívüli tevékenységrendszer, hatásrendszer lehetséges változatai az iskolában
- ≈ az iskola diszfunkcionális működésének tünetei, jellemzői, elemzésük módszertana
- ≈ az együttnevelés jellemzői, feltételei, következményei. 10. az alternatívák elemzésére való felkészültség
- ≈ érdeklődés az alternatívák iránt, azok iránti nyitottság

VIII. Elkötelezettség a tanárjelöltekkel, a pályakezdőkkel való foglalkozás mellett

- ≈ annak megértése, hogy milyen kapcsolat van a saját szakmai önfelkészítés és a mentorált tevékenységének támogatása között
- ≈ a saját tevékenység elemzésének és az önreflexió gyakorlatába való bevezetés jelentőségének felismerése a mentori munkában
- ≈ kapcsolatrendszerében, kommunikációjában a mentorált egyéni sajátosságainak figyelembevétele
- ≈ érzékenység mások tevékenységében az alternatívák elfogadására
- ≈ a döntések kutatásra, vizsgálatra való alapozottsága

4. A képzés tartalma – a szakképzettség szempontjából meghatározó ismeretkörök, gyakorlatok

A képzési tartalmat a mentori kompetenciák figyelembevételével alakítottuk ki. A tartalmak kompetenciákhoz rendelése nem jelenti azt, hogy a kapcsolat kizárólagosságát feltételezzük. Az összeillesztésre csupán a várható hatás dominanciája alapján került sor – az összekapcsolódás a feldolgozási folyamatban természetesen egyedi jellegzetességeket mutat, hiszen a feldolgozott tartalmak az egyéni koncepció alapján dolgozó szakember egyedi nézetrendszerében összegeződnek, s így fejtik ki hatásukat a gyakorlatra.

A képzési tartalmak meghatározásakor tekintettel voltunk arra, hogy a mentor szakirány a szakvizsgára előkészítő képzésre épül. A mentorképzési tartalmak tehát nemcsak horizontálisan kapcsolódhatnak össze, hanem a tanulási folyamatnak vertikális vonatkozásai is vannak.

A következőkben a **vastag betűvel írott részek a kompetenciákat nevezik meg**, az álló betűvel írott címszavak az általános képzés mentorképzéshez eminensen kapcsolódó tartalmát jelölik, a *dőlt betűs címszavak a mentorképzési szakirány tartalmait fedik le*. A felsorolás tartalmakra és *nem* képzési egységekre, *nem* kurzusokra vonatkozik.

I. Felkészültség tanácsadásra

A vezetőtanár és a mentortanár szerepe, feladatköre – egybeesések, különbségek; a tanácsadás általános elmélete és gyakorlata; önismeret; tanácsadás a mentor tevékenységében; a tanárjelöltekkel való foglalkozás a tanítási gyakorlat menetében; a tanítási óra elemzése - szakos és szakfüggetlen órához kapcsolódva; a szupervízió tartalmai a mentoráláshoz kapcsolódóan.

II. Fiatalfelnőttek pszichológiai és tanulási sajátosságainak ismerete

Normatív és akcidentális életkori krízisek; *a tanári pálya választásának pszichológiai háttere; tanárjelöltek a tanítási gyakorlat és az egyéni iskolai gyakorlat menetében; a pályakezdési pánik.*

III. A tanári pályakezdésben, a tanári pályafejlődés szakaszaiban a reflektív gondolkodás szerepének ismerete, reflektív gondolkodás

A praxis-sokk; a szakmai idealizmustól a kiégésig; személyes pályatörténet – a reflektív gondolkodás elmélete és gyakorlata.

IV. Affinitás a tanári pálya szociológiai megközelítéséhez

A tanári pálya választásának, elhagyásának, a pályán maradásnak a szociológiai háttere; a mentoráltak, a diákok, a tanártársak értéktudata, értékkövetés, az „értékvonulatok” egymáshoz való viszonya.

V. A tanárképzés jelenlegi rendszerének, tartalmának ismerete

A pályán levő tanárok munkáját megalapozó képzési különbségek. A tanárképzés jelenlegi rendszere, tartalma, dilemmái. A portfólió. A mentor-portfólió sajátosságai, készítése.

VI. Szakspecifikus és szakfüggetlen tájékozottság minél több területen a korszerű oktatást illetően

Tanuláselméletek, kiemelten a konstruktív tanulásértelmezés. Tanítási óra elemzése szakterületen és nem szakterületen. Az önszabályozó tanulási képesség kialakítását célzó, kompetencia alapú oktatásszervezési módok, módszerek megismerése. Tantárgypedagógiai trendek. Egységesség - differenciálás – adaptivitás. Értékelés, alternatív értékelési módszerek. „Fekete pedagógia”. Alternatív pedagógiai koncepciók.

VII. Tájékozottság az iskola belső világában, készség és képesség új feladatkörökben a tájékozódásra

A mentortanár szerepe, feladatköre az iskolában. A mentortanár segítőtársai az iskolában, az iskolán kívül. Az együttnevelés gyakorlata. A fegyelem, önfegyelem kérdései. A mentorált bevezetése az osztályfőnöki munkába. Közigazgatási, jogi alapismeretek. Gyermekvédelem az iskolában. Integráció, inklúzió. Tehetség gondozás. Drogprevenció. Agresszivitás az iskolában. Az iskola, mint szervezet. Oktatási intézmények hatékonysága.

VIII. Elkötelezettség a tanárjelöltekkel, a pályakezdőkkel való foglalkozás mellett

A mentortanár és a tanárjelölt, a gyakornok együttműködése. A mentor és a mentorált együttműködésének jellegzetességei a jelentkezéstől a búcsúig.

5. A mentorképzés módszerei

A mentorképzés eredményességének az is feltétele, hogy a jól megválasztott tartalmakkal intenzív tanulási folyamatban kerüljenek kapcsolatba a hallgatók. Ez konkrétan azt jelenti, hogy a képzés szervezési módjai, módszerei a továbbképzésben résztvevő tanárok aktuális szükségleteinek figyelembevételével kerüljenek meghatározásra. Ennek során a kollégák személyes tapasztalatokat szereznek a nyílt oktatás elemeinek alkalmazhatóságával, az adaptív oktatással kapcsolatban, ami alapvetően befolyásolhatja kinek-kinek mind saját oktatási gyakorlatát, mind ezzel összefüggésben a mentorálttal való együttműködést. Fontos feltétel, hogy a képzési folyamatban az eljárások mintaszerűen kerüljenek alkalmazásra, illetve fenntartások esetén sor kerülhessen a megfogalmazott tapasztalatok, vélemények értelmezésére. Ez a kíváncsi az oktató kollégáktól nagyfokú rugalmasságot kíván. Ezt érdemes szem előtt tartani a tanári team felkérésekor.

Ami a *szervezési módokat* illeti, mindegyik alkalmazására szükség lehet. A frontális munkát hatékonyabbá teheti, hogy 20 főnél több hallgatót nem fogadunk egy képzési csoportba. A kooperatív munka (csoportmunka, páros munka) alkalmazására szükség van részben a szakmai gondolatcsere biztosítása érdekében, részben azért, hogy a kollégák maguk is tapasztalatokat, gyakorlatot szerezzenek az együttműködésben. Az egyéni munka a saját nézetek, gondolatok, tudások, érzések képviselésére ad módot. Az ebben való biztonságot is fontos tanároknál növelni.

A szervezési módok által meghatározott szociális keretek között (hallgatók közötti viszony, oktató és hallgató/k közötti viszony) kerülhet sor a módszerek változatos, ámde adekvát alkalmazására. A módszertani változatossággal való szembesülés, a módszerek által igényelt tevékenységek átélése eszközöket adhat a képzésben részt vevőknek saját tanári és mentori munkájukban is.

A továbbiakban felsorolásra kerülnek a mentorképzésben korábban sikerrel alkalmazott *módszerek*:

- ≈ oktatói, hallgatói előadás,
- ≈ oktatói, hallgatói interaktív előadás,
- ≈ szakmai tartalmú elbeszélés,
- ≈ problémaközpontú megbeszélés,
- ≈ tapasztalatcsere alapú megbeszélés,
- ≈ vita,
- ≈ műhelybeszélgetés,
- ≈ műhelymunka,
- ≈ élő bemutatás,
- ≈ videós bemutatás,
- ≈ feladatmegoldás kooperatív megbeszélést feltételezve,

SZÉCHENYI 2020

- ≈ óramegfigyelés – videós, élő,
- ≈ óramegfigyelés elemzése – nyitott/megadott szempontok szerinti,
- ≈ óramegfigyelés észrevételeinek rögzítése (hospitálási napló),
- ≈ reflektív módszerek,
- ≈ önreflexiót segítő módszerek
- ≈ interjú egyéni összefüggő pedagógiai gyakorlatát végző tanárjelölttel,
- ≈ interjú pályakezdő pedagógussal,
- ≈ problémaközpontú megbeszélés mentorral,
- ≈ problémaközpontú megbeszélés vezetőtanárral,
- ≈ gyakorlati feladatról írásos feljegyzés készítése,
- ≈ drámapedagógiai eljárások,
- ≈ hallgatói portfólió elemzése,
- ≈ mentori portfólió készítése,
- ≈ esetelemzés,
- ≈ megadott témában dolgozat készítése,
- ≈ dokumentumok elemzése,
- ≈ nyomtatott szövegek feldolgozása.

A módszerek alkalmazása a kurzust vezető tanártól, a tartalomtól, a csoporttól és a körülményektől függ; a felsorolt módszerek köre a pedagógiai szituációval összhangban bővíthető.

6. Elmélet és gyakorlat a mentorképzésben

Az elméleti és a gyakorlati kurzusok szétválasztása inkább csak adminisztratív szempontból lehetséges, mint tartalmilag. Ha pontosan akarnánk fogalmazni, azt mondhatnánk, vannak dominánsan elméleti, a hallgatók tevéleges aktivitását nem igénylő, és vannak dominánsan gyakorlati, a hallgatók szakmai gyakorlatát igénylő kurzusok.

Az *elméleti kurzusok* a gyakorlatra tekintettel kerülnek felépítésre, feldolgozásra. Az elméleti órákon a gyakorlat megjelenési formái: statisztikai adatok, ábrák, történetek, beszámoló gyakorlatról stb. A megjelenő gyakorlat az elmélethez való viszonyát tekintve szolgálhat indukciós alapul, szolgálhat konkretizációként, megcélozhatja a hallgatók érzelmeit stb., de természetesen soha nem lehet öncélú.

A *gyakorlati kurzusok*, a hallgatók tényleges szakmai tevékenységét igénylő feladatok, az elmélethez kapcsolódva kerülnek megszervezésre, reflektálásra, értékelésre. A pozitív rutin (=gyakorlottság) alkotó pedagógiai munkát segítő szerepét elismerjük, értékeljük, kialakulását támogatjuk, a negatív hatású rutint („én mindig így szoktam”) szűrítő, merevítő hatása miatt igyekszünk oldani, leépíteni.

SZÉCHENYI 2020

MAGYARORSZÁG
KORMÁNYA

Európai Unió
Európai Szociális
Alap

BEFEKTETÉS A JÖVŐBE

Mind az elméleti, mind a gyakorlati kurzusok esetében meghatározó szempont a résztvevők elméleti és gyakorlati kompetenciáira való „rácsatlakozás”. Ezért az egyes kurzusok belső tartalma érzékenyen alakul a hallgatók felkészültségét, nézetrendszerét, attitűdjeit illetően. A nagy szóródásra tekintettel a szervezési módok, módszerek tekintetében figyelemmel vagyunk a differenciálás alapelveire.

A dominánsan elméleti kurzusok a mentorképzési szakirányon a következők:

A tanárképzés aktuális kérdései – Ifjúságszociológiai alapok - A közoktatási mentortanár kompetenciái – – A tanácsadás a közoktatási mentor munkájában – A reflektivitás elmélete és gyakorlata – Az osztályfőnöki munka – A tanárrá válás folyamata – Fegyelem, önfegyelem az iskolában – Az együttnevelés kérdései

A dominánsan gyakorlati kurzusok a mentorképzési szakirányon a következők:

A mentortanár feladatköre – A tanácsadás gyakorlata – Portfólió – Kompetenciaalapú tantárgypedagógiai gyakorlat – A tanítási óra elemzése - Mentorálási gyakorlat szupervizióval

A kurzusok körét tekintve a pályázat keretében – a korábbi évek képzési tapasztalatait felhasználva - a gyakorlati kurzusok tekintetében vállalkozunk jelentős fejlesztésre. (A változtatásokat részletesen a 8. részben mutatjuk be.)

7. Értékelés a mentorképzésben

A képzésben természetesen élünk a felsőoktatásban meghatározott értékelési módokkal: minősített aláírás, gyakorlati jegy, kollokviumi jegy. A képzési folyamat során kiemelt jelentőséget tulajdonítunk a **fejlesztő értékelésnek**, a fejlesztő értékelés és a lezáró értékelés (a hallgatók számára is tudatosított) összekapcsolásának. A szóbeli fejlesztő értékelés mellett nagy jelentőséget tulajdonítunk a komplex értékeléseknek: elemző írásbeli értékelés + osztályzat; írásbeli elemző értékelés + minősített aláírás. (Az elmondottakra jó példa: a készülő mentor-portfólió első félév végén történő fejlesztő értékelése szóbeli, szöveges, elemző értékeléssel, a második félév végén a záró értékelés: szöveges értékelés + osztályzat.)

A záróvizsgán szokványosan a szakdolgozat bemutatása és a szóbeli vizsga keretében zajlik. A megszokott gyakorlathoz képest két változtatás indokolt.

A tanulmányok lezárásának egyik feltétele a *mentori szakdolgozat* elkészítése, elfogadása, osztályzattal való minősítése. A témaválasztást javasolt címjegyzékkel segítjük. A továbbiakban néhány cím, de a korábbi tapasztalatok azt mutatják, hogy a választáskor egy ilyen lista valóban csak elrugaszkodási pont. A kialakult témák végső soron a hallgató és a választott oktató konzultációjának eredménye. Néhány javasolt téma:

- ≈ A mentorképzés külföldi példái
- ≈ A mentortanár és a mentorált (tanárjelölt/gyakornok) kapcsolatának fejlődése

- ≈ Mentoráltak/pályakezdők a diákok szemével
- ≈ Mentoráltak/pályakezdők iskolaképének alakulása
- ≈ A motiválás szerepe a mentoráltak/pályakezdők terveiben, gyakorlatában
- ≈ A reflektív gondolkodás fejlesztése a gyakorlatban
- ≈ A mentorált osztályfőnöki munkába való bevezetése
- ≈ Adaptivitás az oktatásban – a mentorált gyakorlatában
- ≈ A mentorált bevezetése az iskolai integrációba

A *szakdolgozat bemutatása, védése nyilvánosan, a csoport előtt zajlik. Megfigyelhettük, hogy ennek tudata már a dolgozat készítése közben is, a bemutatóra való felkészülés során is erős motivációs tényező.*

A *szóbeli vizsgának két része van: vizsga a szakvizsgás képzés anyagából és mentori záróvizsga. A vizsga mentori részét többféle próbálkozás után ebben a tanévben már a következőképpen látjuk célravezetőnek: a mentorképzés tartalmából készített témakörök, „tételek” megismerése után a hallgatók kiválaszthatnak maguknak egyet, ebből ppt-vel, irodalomjegyzékkel alaposan felkészülhetnek. Ez lesz mentorképzésből a záróvizsga felelet, amit osztályzattal értékelünk.*

Megtehetjük ezt, mert a képzés minden kurzusa korábban már értékelésre kerül a tanulási-tanítási folyamatban, nem látjuk szükségesnek ezek rövidített, ismételt felidézését. A javasolt megoldás lehetővé teszi a témakör egyedi kidolgozását, a témák közötti kapcsolatok felismerését és bemutatását, az IKT eszközök alkalmazását.

Jelenleg a következő, már kipróbált kérdésköröket kívánjuk felkínálni:

- ≈ A gyakorlatvezető/a közoktatási mentor feladatköre
- ≈ Kompetenciaalapú tanárképzés
- ≈ Kompetenciaalapú mentorképzés
- ≈ Kompetenciaalapú oktatás az iskolai gyakorlatban
- ≈ A portfólió szerepe a tanárképzésben és a mentorképzésben
- ≈ A tanítási óra tervezése, elemzése
- ≈ A reflektív gondolkodás jelentősége, fejlesztése
- ≈ A mentorálás folyamata, fő szakaszai
- ≈ A fegyelem, önfegyelem kérdései pedagógiai, pszichológiai szempontból
- ≈ Az együttnevelés elméleti és gyakorlati kérdései

SZÉCHENYI 2020

- ≈ A tanárrá válás folyamata
- ≈ A tanácsadás szerepe, lehetősége a mentori munkában

Az értékelés szempontjai:

- ≈ a mentorképzés során elsajátított ismeretek (pedagógiai, pszichológiai, szociológiai, módszertani) szintézise a tétel kapcsán;
- ≈ az elsajátított ismeretek és a gyakorlati tapasztalatok összehasonlító és kritikai beépítése a kifejtésbe;
- ≈ a felhasznált irodalom gazdagsága, relevanciája;
- ≈ a kifejtés nyelvezetének szakmai igényessége;
- ≈ a bemutató (PPT) és a bemutatás tartalmi, formai igényessége.

8. A pályázat keretében továbbfejlesztésre kerülő gyakorlatok

A pályázat keretében – a minőségbiztosítási jelzések szerint - alapvetően változtatandó gyakorlatok:

- ≈ a tantárgypedagógiai kompetenciákra való felkészítés,
- ≈ a tanítási óra elemzése,
- ≈ mentorálási gyakorlat szupervizióval.

A tantárgypedagógiai kompetenciákra való felkészítés (Molnár Katalin leírása alapján)

A tantárgypedagógiai kompetenciák terén való felkészítésnek, továbbfejlesztésnek már többféle megoldásával próbálkoztunk.

Volt olyan megoldás, hogy a csoportban képviselt szakok módszertani trendjeiről tartottak módszertanos egyetemi oktatók foglalkozást az egyetemen.

Volt olyan, hogy a hallgatók keresték fel a módszertan oktatóit az egyetemen. Kétszer 10 órában a saját szakterületük, egyszer-egyszer 10 órában más (általuk választott szakon) szak módszertanosai foglalkoztak a jövőbeli mentorokkal.

A legutóbbi megoldás az volt, hogy a Radnóti Miklós Gyakorlóiskolában a hallgatók módszertani képzésen vettek részt néhány kulcskompetencia (szövegértés-szövegalkotás, matematikai-logikai, szociális, digitális) fejlesztéséhez, illetve a kooperatív tanulásszervezéshez kapcsolódóan.

SZÉCHENYI 2020

A jelenlegi változtatás mögött minden esetben saját tapasztalataink és a hallgatóktól a minőségbiztosítás keretében érkezett észrevételek vannak. Ezeknek az információknak az elemzése alapján a pályázat keretében továbbfejlesztett, újszerű megoldást dolgoztunk ki.

E gyakorlat célja (ami egyébként a legutóbbihoz képest nem változott), hogy a mentorjelöltek

1. szembesüljenek a legújabb módszertani trendekkel, amelyeket a majdani mentorálandó tanárjelöltek is ismernek,
2. a kompetenciaközpontú megközelítés tegye lehetővé a szaktárgyból való kitekintést,
3. a gyakorlat műhelyfoglalkozásként való megszervezése tegye lehetővé a mentorjelöltek számára a saját élményalapú tanulást, ami akár közvetlenül is segítheti a mentorálandókkal való majdani foglalkozást.

A gyakorlat tartalma, a műhelyfoglalkozások tematikája a visszajelzések alapján változott. Világossá vált, hogy nagyobb hangsúlyt kell kapnia a képzésben a tanulás tanításának, hiszen a tanítás eredményességében: a tanulók önszabályozó tanulási képességének kialakulásában, a tanulás iránti elkötelezettségben ez alapvető fontossággal bír, ezért hangsúlyosabbá kell válnia a tanári gyakorlatban is. A tanulásmódszertan mellett a kulcskompetenciák közül a legfontosabb a szövegértés-szövegalkotás szaktárgytól független módszereinek megismerése, alkalmazása, valamint a szociális kompetenciák fejlesztése. A képzésen változatlanul hangsúlyosan jelenik meg a tanári gyakorlatban még mindig nem elterjedten alkalmazott kooperatív tanulásszervezés, mint a társas tanulás és a szociális kompetenciák fejlesztésének eszköze.

Fejlesztendő kompetenciák

Ismeretek:

4. saját szakterületen tájékozottság a módszertani irányzatokat illetően,
5. saját szakterületen túli tájékozottság a módszertani irányzatokat illetően,
6. tájékozottság tekintetben, hogy a módszertani irányzatok hogyan szolgálják a tanulók önszabályozó tanulási stratégiáinak, szociális kompetenciáinak, önismeretének fejlesztését

Készség/képesség:

7. folyamatos törekvés az ismeret szintjén elsajátítottak beépítésére a saját gyakorlatba
8. az alternatívák elemzésére való felkészültség

Attitűd:

9. annak elfogadása, hogy a szakos és szakfüggetlen tájékozottság együttesen szükséges a mentorált oktatási támogatásához.
10. Annak elfogadása, hogy a saját szakmai önfejlesztés az alapja annak, hogy a képzésből frissen érkező tanárjelölteket, gyakoronkokat támogatni lehessen

SZÉCHENYI 2020

A gyakorlat a képzési folyamatban a képzés záró félévében kerül sor, épülve a korábbi képzési tartalmakra. A korábbi tapasztalatok alapján ez a hely a képzés menetében megfelelő, a hallgatók már sokat tanultak, van mihez kapcsolni, kapcsolódni. A korábbiakban tapasztalt nehézségek nem a képzés idejéhez, tartalmához, hanem a műhelyfoglalkozások módszereihez kapcsolódnak. A gyakorlat során egyértelműen megfogalmazódott az az igény, hogy a képzésben részt vevő tanárok másféle szerepet igényelnek maguknak, mint a többi kurzus esetén. A képzés során a kollégák készségesen elfogadják az interaktív foglalkozásvezetésből rájuk háruló szerepet – szívesen veszik a módszertani változatosságot. A műhelyfoglalkozásokkal kapcsolatban - amit a tantárgypedagógia elméletében, gyakorlatában egyaránt kiváló gyakorlóiskolai tanárok vezetnek – azt az igényüket fogalmazták meg többben, hogy szívesen kamatoztatnák jobban saját kompetenciáikat. Ez nyilván módszertani, attitűdbeli kérdés, aminek a helyes kezelésére a továbbiakban törekedni kell.

Ami a követelményeket illeti: a műhelyfoglalkozásokon való aktív, együttműködő, konstruktív részvétel a minősített értékelés alapja.

A tanítási óra elemzése (Molnár Katalin leírása alapján)

A tanítási óra elemzése nagyon fontos gyakorlat, hiszen – tapasztalataink alapján - a mentoráltak óráira való felkészüléshez, a mentoráltak által tartott órák elemzéséhez, az önreflexióhoz a mentornak gyakran kell segítséget adnia. A korábbi gyakorlatot, miszerint a csoport szakirodalom alapján felkészül, majd mindannyian ugyanazt a vezetőtanár által gyakorlóiskolában tartott órát nézik meg és elemzik - a pályázat keretében, a minőségbiztosításban érkező jelzésekre reflektálva - továbbfejlesztjük.

E gyakorlat célja az, hogy a mentor birtokában legyen szakos és szakfüggetlen óraelemzési szempontoknak, birtokolja az óra rögzítésének technikáit, képes legyen az óra elemzésében a segítő, támogató, fejlesztő tanácsadásra, miközben saját tanítási gyakorlata is fejlődik.

A gyakorlat helyét meghatározva a képzés menetében ki kell emelni integráló, szintetizáló jellegét. Az óra tervezésében, elemzésében való támogatás feltétele mind a kompetenciaalapú oktatás elméletének és gyakorlatának ismerete szakos, valamint szakfüggetlen vonatkozásban, mind az óraelemzés technikáinak ismerete, mind a fejlesztő, támogató tanácsadásra való felkészültség, mind a kapcsolódó pszichológiai, szociológiai tudás birtoklása. A gyakorlatot mégsem tehetjük a képzés végére, hiszen a gyakorlat tapasztalataival még dolgoznunk kell. Ezért inkább azt a megoldást gondoljuk célravezetőnek, hogy a hallgatók több formában és

hullámban találkozunk az óraelemzéssel a szakirányú képzés során.

A gyakorlat helyének képzésben való meghatározásakor abból indultunk ki, hogy a mentorképzésben résztvevő kiváló tanárok számára nem ismeretlen az óraelemzés, mint szakmai tevékenység, bár e téren jelentős gyakorlattal csak a korábban vezetőtanárként működő kollégák rendelkeznek. Ezért az óraelemzési gyakorlatot a szakirányú képzés második felére terveztük, a tanácsadás pszichológiája, a szociológiai alapvetés, az önreflexió elméletével és gyakorlatával való megismerkedés, a kompetenciaalapú képzési gyakorlat után, a mentorálási gyakorlat közbe. Így elérhető az, hogy az óraelemzés ne csak egyszer jelenjen meg a képzés folyamán, hanem szerepet kapjon a mentori gyakorlat során is, a mentori munka iskolai ellenőrzésének, értékelésének pedig egyik kiemelt programpontja lehet annak vizsgálata, hogy a mentorjelölt szakszerűen irányítja-e a mentorált órájához kapcsolódó óraelemzést.

Az óraelemzési gyakorlat során fejlesztendő kompetenciák:

Ismeretek:

- ≈ saját szakterületen tájékozottság a korszerű módszertani irányzatokat illetően
- ≈ saját szakterületen túli tájékozottság a módszertani irányzatokat illetően
- ≈ tájékozottság tekintetben, hogy a módszertani irányzatok miként szolgálják a tanítás eredményességét
- ≈ annak megértése, hogy milyen kapcsolat van a saját szakmai önfejlesztés és a mentorált tevékenységének támogatása között
- ≈ az együttnevelés jellemzőinek, feltételeinek, következményeinek megtapasztalása, megértése

Készségek/képességek:

- ≈ felkészültség tanítási óra elemzésére saját szakterületen és más szakterületen, az oktatás szakfüggetlen jellemzői alapján
- ≈ folyamatos törekvés az ismeret szintjén elsajátítottak beépítésére a saját gyakorlatba

Attitűdök:

- ≈ érzékenység növekedése a pályakezdők pszichológiai gyökerű problémáival kapcsolatban
- ≈ a pályakezdés nehézségeinek felismerése, megértése,
- ≈ a tanácsadással járó felelősség elfogadása
- ≈ érzékenység mások tevékenységében az alternatívák elfogadására

Az óraelemzési gyakorlat a képzési folyamatban

Az óraelemzés a képzés során négyszer kerül tervezetten elő.

1. A hallgatók számára önálló feladat, amivel felkészülhetnek a közös, gyakorlóiskolai hospitálásra. E feladathoz biztosítjuk az előző TÁMOP pályázat keretében elkészített, óraelemzéshez kapcsolódó tananyaghoz való hozzáférést. (Petri Andrásné: A tanítási óra elemzése. – In: A mentorfelkészítés rendszere, próbája, a mentorképzés szakterületi előkészítése. A mentorképzés koncepciójáról II. kötet (Szerk.: M. Nádasi Mária) ELTE Eötvös Kiadó, Bp. 2010. TÁMOP -4.1.2 -08/2/B KMR Pályázat 3.2. alprogram)
2. A hallgatók e tudás birtokában vesznek részt közös óralátogatáson és elemzésen. Ez értelemszerűen egyeseknek szakos, másoknak szakfüggetlen hospitálás lesz. Az órát tanítási gyakorlat vagy egyéni összefüggő gyakorlat keretében tanárjelölt tartja. Az óra előtt a csoport a tanárjelölt és a vezetőtanár információi segítségével tájékozódik a jelölt tanítási órára való felkészüléséről, ennek a vezetőtanár részéről szükséges támogatásáról. Az órán való hospitálás szempontját nem korlátozzuk, a technikáját pedig mindenki a szakirodalomból vagy tapasztalataiból merítheti. Az óra után első lépésben a csoport tanúja lehet a vezetőtanár és a tanárjelölt/ek óraelemzésének, majd lehetőségük van – jegyzeteik alapján – az óra megbeszélésbe való bekapcsolódásra. Ezt követően a hallgatók szaktárgyukhoz kapcsolódó tanítási órán is részt vesznek, melyeket lehetőség szerint ugyancsak tanárjelölt tart a tanítási gyakorlat vagy egyéni összefüggő szakmai gyakorlat keretében. Az óraelemzéshez a hallgatók szakfüggetlen vagy szakfüggetlen, de meghatározott szempontot kapnak. A mentorjelöltek részvétele az óramegbeszélésen a közös hospitáláshoz hasonlóan alakul. Az iskola törekszik arra, hogy a látogatott tanítási órákon mind „hagyományos”, mind kooperatív tanulásszervezési kerettel találkozzanak a hallgatók. A hallgatók előzetesen részletes óratervet és megfigyelési szempontokat kapnak az óraelemzésekhez. Az óraelemzés a vezetőtanár moderálásával zajlik, a cél egyrészt a segítő, támogató, fejlesztő tanácsadás technikáinak, másrészt az óraelemzési szempontoknak az elsajátítása.
3. A mentorálási gyakorlat szupervíziója során a reflektív elemzés egy speciális technikáját ismerik meg és próbálják ki a hallgatók. A támogatott felidézés (stimulated recall) módszer alkalmazásával nem csupán az óraelemzési módszertannal kapcsolatos ismeretek és képességek gazdagodhatnak, de az óraelemzés olyan reflektív kontextusba kerül, amelyben nem sztenderd kérdéssorok elemzésére válnak képessé a hallgatók, hanem megértik az óraelemzés szerepét a hallgató egyéni fejlesztésében, a reflektív gondolkodás alakításában. Ennek érdekében a mentorálási gyakorlat során minden mentor videóval rögzített órafelvételt készít a hallgatója órájáról. A támogatott felidézés módszerét a szupervíziós alkalmakon közös megbeszélés keretében megismerik, gyakorolják, majd minden mentor kipróbálja a technikát saját hallgatójával.
4. A mentorálási gyakorlat egyik záró momentum a mentorált bemutató órájához kapcsolódóan annak értékelése, hogy a mentor milyen szakmai színvonalon képes az óraelemzés vezetésére, a szakos és/vagy szakfüggetlen szempontokat érvényre juttató észrevételei támogató megfogalmazására.

Az óraelemzéshez kapcsolódó értékelés

A mentorjelölt a hospitálási naplóra az oktatótól személyre szabott írásbeli értékelést, minősített aláírást kap. Személyre szabott szöveges szóbeli értékelésre kerül sor a mentorálási gyakorlat és a bemutató óra elemzésének vezetéséhez kapcsolódóan. Az értékelés alapját minden esetben az elvárt mentori kompetenciák adják, természetesen attól függően, hogy a képzés folyamatában hol tartunk.

Mentorálási gyakorlat szupervízióval (Szívák Judit leírása)

A mentorálási gyakorlat célja

A mentorálási gyakorlat célja, hogy a mentorjelölt a képzés során elsajátított elméleti ismereteket tanulja meg átültetni és az egyedi mentorálási helyzetekben adaptívan alkalmazni a gyakorlatban, fogadja el a reflektív gondolkodás jelentőségét munkájában, rendelkezzen a saját mentori gyakorlatának elemzését, megértését és feltárását segítő módszerekkel, technikákkal, valamint, hogy segítséget kapjon (oktató, társak) a mentori tevékenységének elemzéséhez, fejlesztéséhez. Lényeges, hogy a megélt és elemzett támogató tevékenység segítségével a mentorjelölt tudatosítsa saját mentorszerep-felfogását, elképzeléseit leendő munkájáról. Cél továbbá, hogy a mentorjelöltek tudatosan készüljenek az iskolában, mint szervezetben való működésre. Saját iskolai tapasztalataik átgondolásán, feldolgozásán és reflektálásán túl, illetve annak talaján alakuljon ki a folyamatos szakmai fejlődés és önfejlődés igénye.

A gyakorlatot kísérő szupervízió célja, hogy a mentorálási gyakorlat során előforduló pedagógiai tevékenységek megvalósításában, a különböző helyzetek megértésében és kezelésében támogatást nyújtson a mentornak.

A szupervízió fontos szerepet tölt be a mentori gyakorlat segítésében olyan gyakorlatok és elemző megbeszélések által, melyek a mentorálási folyamat különböző pontjain támogatják a mentori feladatok ellátására való felkészülést, a kihívást nyújtó pedagógiai helyzetek megoldását és a teljes folyamat reflektív értékelését.

A mentorálási gyakorlat szerepe a mentori felkészítés folyamatában

A mentorálási gyakorlat a mentori kompetenciák többségének fejlesztéséhez közvetlenül hozzájárul. A gyakorlat és a gyakorlatot támogató szupervízió egyrészt lezárja a képzés elméleti felkészülési szakaszát, tanulási helyzetekben szintetizálja és alkalmazza a mentori feladatok megoldásához szükséges pszichológiai-pedagógiai tudást, másrészt a szupervízió segítségével támogatást nyújt a mentorálási gyakorlat sikeres teljesítéséhez és elemzéséhez.

A mentorálási gyakorlat során fejlesztendő kompetenciák

A mentorálási gyakorlat a mentori kompetenciák jelentős részét támogatja, elsősorban a képességek és attitűdök fejlesztése terén, a gyakorlat keretein belül a hallgató egyéni tanulási folyamata határozza meg, hogy mely kompetenciák terén nyílik lehetősége jelentősebb fejlődésre.

Fejlesztendő kompetenciák

Ismeret:

- ≈ annak megértése, hogy milyen kapcsolat van a saját szakmai önfejlesztés és a mentorált tevékenységének támogatása között
- ≈ az iskola mint szervezet működésének pedagógiai, pszichológiai, szociológiai ismerete
- ≈ az oktatáson kívüli tevékenységrendszer, hatásrendszer lehetséges változatai az iskolában

Készség/képesség:

- ≈ a tanácsadás gyakorlása ellenőrzött körülmények között
- ≈ az önreflexió gyakorlása ellenőrzött körülmények között
- ≈ tanulmányi portfólió készítése
- ≈ felkészültség tanítási óra elemzésre saját szakterületén és más szakterületen, az oktatás szakfüggetlen jellemzői alapján
- ≈ folyamatos törekvés az ismeret szintjén elsajátítottak beépítésére a saját gyakorlatban
- ≈ az alternatívák elemzésére való felkészültség
- ≈ kapcsolatrendszerében, kommunikációjában a mentorált egyéni sajátosságainak figyelembevétele

Attitűd

- ≈ a tanácsadással járó felelősség elfogadása
- ≈ az önreflexió gyakorlatába való bevezetés jelentőségének felismerése a mentori munkában
- ≈ érzékenység növekedése a pályakezdők szociológiai gyökerű problémáival kapcsolatban
- ≈ annak elfogadása, hogy a saját szakmai (szaktárgyi, módszertani, pedagógiai, pszichológiai) önfejlesztés az alapja annak, hogy a képzésből frissen érkező tanárjelölteket, gyakornokokat támogatni lehessen

- ≈ elkötelezettség a saját önfejlesztés mellett
- ≈ érzékenység mások tevékenységében az alternatívák elfogadására

A mentorálási gyakorlat tartalmi elemei

A mentorálási gyakorlat tartalmi elemei: az iskolai mentori tevékenység, a szupervíziós támogatás és a Páros napló készítés.

Az alábbi táblázatban foglaljuk össze a gyakorlat elemeinek tartalmait és kapcsolódásukat.

SZÉCHENYI 2020

MAGYARORSZÁG
KORMÁNYA

Európai Unió
Európai Szociális
Alap

BEFEKTETÉS A JÖVŐBE

	MENTORI TEVÉKENYSÉG	SZUPERVÍZIO	PÁROS NAPLÓ
1. SZAKASZ	<ul style="list-style-type: none"> ≈ A mentori támogató kapcsolat kereteinek tisztázása ≈ Előzetes tapasztalatok, tudás feltárása ≈ A személyes szükségletek, igények feltárása, célok megfogalmazása, a célokat támogató feladatok meghatározása (egyéni fejlődési terv kialakítása) 	<ul style="list-style-type: none"> ≈ Egyéni beszámolók a kezdő szakaszcól ≈ Esetmegbeszélés 	<ul style="list-style-type: none"> ≈ Bejegyzés a kezdő szakaszcól: ≈ a mentori kapcsolat alakulása ≈ a fejlődési terv kialakításának eredményei, nehézségei
2. SZAKASZ	<ul style="list-style-type: none"> ≈ Személyes – szakmai támogatás: ≈ a kitűzött feladatok teljesítéséhez megfelelő feltételek, kapcsolatok biztosítása ≈ szakmai párbeszéd biztosítása a szervezetben ≈ személyes megerősítés, pozitív kommunikáció ≈ támogatás elakadás esetén ≈ a pedagógus elemző, értékelő gondolkodásának és döntéseinek biztatása, fejlesztése ≈ személyes visszajelzés a célok eléréséről és annak módjáról ≈ segítség a portfólió elkészítésében 	<ul style="list-style-type: none"> ≈ Egyéni beszámolók a személyes és szakmai támogatásról ≈ Esetmegbeszélés ≈ Szimuláció, szerepgyakorlatok ≈ Elakadások közös támogatása 	<ul style="list-style-type: none"> ≈ Bejegyzés a személyes és szakmai támogatásról: ≈ a mentori kapcsolat alakulása ≈ a személyes támogatás folyamata, tevékenységei, eredmények és nehézségek ≈ a szakmai támogatás folyamata, tevékenységei, eredmények és nehézségek
3. SZAKASZ	<ul style="list-style-type: none"> ≈ Személyes –szakmai támogatás a tanári kompetenciák fejlődése érdekében (lásd 2. szakasz feladatai) , folyamatosan erősödő önállóság biztosítása 	<ul style="list-style-type: none"> ≈ Egyéni beszámolók a személyes és szakmai támogatásról ≈ Esetmegbeszélés ≈ Szimuláció, szerepgyakorlatok ≈ Elakadások közös támogatása 	<ul style="list-style-type: none"> ≈ Bejegyzés a személyes és szakmai támogatásról: ≈ a mentori kapcsolat alakulása ≈ a személyes támogatás folyamata, tevékenységei, eredmények és nehézségek ≈ a szakmai támogatás folyamata, tevékenységei, eredmények és nehézségek
4. SZAKASZ	<ul style="list-style-type: none"> ≈ A fejlődési terv megvalósításának értékelés ≈ A mentori támogatás eredményességének értékelése ≈ Elengedés, elkészítés 	<ul style="list-style-type: none"> ≈ Egyéni beszámolók a mentorálási gyakorlat tapasztalatairól ≈ Fejlődési lehetőségek, célok azonosítása 	<ul style="list-style-type: none"> ≈ Bejegyzés a folyamat lezárásáról: ≈ -a jelölt és a mentor közös, lezáró értékelésének tapasztalatai ≈ -a mentori kompetenciák fejlődése ≈ -a kompetenciák további fejlesztésének céljai, feladatai

9. Követelmények - értékelés:

Páros napló

A mentorjelöltek a mentorálási gyakorlat teljesítése során *folyamatosan egy online páros reflektív naplót* vezetnek. Ez azt jelenti, hogy minden mentorálási szakasz végén a pár mindkét tagja reflektív naplóbejegyzést ír a mentori kapcsolat, mentori tevékenység folyamatáról, eredményeiről és nehézségeiről. A párok kicserélik egymás között naplójukat és a társuk bejegyzése kapcsán támogató kérdéseket fogalmaznak meg a naplóban.

A feladat célja, hogy:

- ≈ a mentorjelölt megértse, hogy a mentori tevékenységekhez kötődő tapasztalatokat folyamatosan reflektálni szükséges és érdemes,
- ≈ fejlődjön a reflektív gondolkodás képességében, valamint
- ≈ elkötelezetté váljon a folyamatos reflektálás és annak támogatása iránt, ezzel segítve folyamatos szakmai fejlődését

A feladat értékelése: a reflektív naplóra minden mentorjelölt személyes, egyéni fejlesztő visszajelzést kap az oktatótól.

5. Lezárás

A mentorképzés korábbi tapasztalatai, a hallgatói visszajelzések alapján a továbbképzésen belül végzett mentorképzésben legjelentősebb, egyben a hallgatók által adott visszajelzések alapján már jól előkészített feladatnak a gyakorlatok rendszerének (természetesen az elmélettel összhangban levő) továbbfejlesztése tűnik. A fentiekben ezt a továbbképzési koncepciót rögzítettük vázlatosan.

Felhasznált irodalom

A mentorfelkészítés rendszere, próbája, a mentorképzés szakterületi előkészítése. A mentorképzés nemzetközi áttekintése I. kötet (Szerk.: M. Nádasi Mária) ELTE Kiadó, Eötvös Kiadó, Bp. 2010. TÁMOP -4.1.2 -08/2/B KMR Pályázat 3.2. alprogram

A mentorfelkészítés rendszere, próbája, a mentorképzés szakterületi előkészítése. A mentorképzés koncepciójáról II. kötet (Szerk.: M. Nádasi Mária) ELTE Eötvös Kiadó, Bp. 2010. TÁMOP -4.1.2 -08/2/B KMR Pályázat 3.2. alprogram

A mentorfelkészítés rendszere, próbája, a mentorképzés szakterületi előkészítése. A mentorképzés tartalmáról III. kötet (Szerk.: M. Nádasi Mária) ELTE Eötvös Kiadó, Bp. 2011. TÁMOP -4.1.2 -08/2/B KMR Pályázat 3.2. alprogram

A tanárképzés 2010-2011 fordulóján. A piliscsabai regionális tanácskozás (Szerk.: Baumstark Bea, Gombócz Orsolya, Hunyady György) ELTE Eötvös Kiadó, Bp. 2011.

SZÉCHENYI 2020